

Udskriftsdato: 19. december 2025

KEN nr 10108 af 17/12/2018 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2018-80-0148

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2018-80-0148

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2018-80-0148

Ikke kritik af artikler og nyhedsindslag om nazistisk fortid på skole

Politiken, Berlingske og Kristeligt Dagblad omtalte i artikler, og DR 2 i et nyhedsindslag, bragt i januar og februar måned, at en bog vedrørende det tyske parti NSDAPs virksomhed i Danmark før og under 2. verdenskrig havde påvist, at der i denne periode var nazistisk aktivitet på en skole i København. Det blev i omtalen kritiseret, at skolen, blandt andet i et festskrift udgivet i 1975, havde undladt at omtale denne aktivitet. Festskriftets beskrivelse af skolens forhold i tiden omkring 2. verdenskrig var skrevet af en tidligere, nu afdød skoleinspektør på skolen.

Den tidligere skoleinspektørs datter klagede til Pressenævnet over omtalen, som ifølge hende var ukorrekt og krænkende. Pressenævnet fandt, at omtalen havde almen interesse. Nævnet havde ikke mulighed for at tage stilling til de konkrete omstændigheder vedrørende omfanget af nazistisk aktivitet på skolen og fandt i øvrigt, at de indklagede medier ikke havde overskredet rammerne for redaktørens redigeringsret. Samtidig fandt nævnet, at medierne på tilstrækkelig vis havde angivet kilden til de omtalte historiske oplysninger. Pressenævnet udtalte ikke kritik.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over et indslag, der blev bragt i nyhedsmagasinet DR 2 Dagen den 8. februar 2018, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har navnlig klaget over, at DR i indslaget har bragt krænkende og ukorrekte oplysninger om hendes far.

Sagen er behandlet sammen med Pressenævnets sag nr. 2018-80-0122, [Klager] mod Politiken, sag nr. 2018-80-0123, [Klager] mod Berlingske, og sag nr. 2018-80-0125, [Klager] mod Kristeligt Dagblad.

1 Sagsfremstilling

Nyhedsmagasinet DR 2 Dagen bragte den 8. februar 2018 et ca. 12 minutter langt indslag vedrørende forhold på [Den tyske skole]. Af indslaget, som foregik i DR 2 Dagens nyhedsstudie, fremgik:

”Mandlig studievært: Det er én af Danmarks fineste private skoler. Den er fra 1585 og har den dag i dag nære bånd til Kongehuset. Men i 30’erne og under besættelsen i 40’erne var rektor og de fleste af lærerne ifølge en historiker nazister, jødiske elever blev mobbet ud og endte – nogle af dem – i koncentrationslejre, og alt sammen har det været fortiet og fortrængt lige siden.

Kvindelig studievært: Det vil sige indtil nu. Nu har den dansk-tyske [Den tyske skole] i København besluttet at lade en gruppe forskere kaste lys på alt det, der har ligget hen i mørke siden krigen.

Mandlig studievært: Og velkommen [Næstformand for skolekommissionen] som er næstformand for [Den tyske skole]s bestyrelse og også velkommen til [Historiker A], som er besættelsestidshistoriker og lektor på CBS og én af de forskere, der skal sørge for, at den her undersøgelse bliver lavet ordentligt. Først, [Næstformand for skolekommissionen], hvorfor er denne her undersøgelse nødvendig?

[Næstformand for skolekommissionen]: Altså, vi har fundet ud af, vi har talt faktisk i et længere stykke tid, at det var vigtigt, at vi har en god fremstilling af skolens historie. [...] Og at besættelsestiden er en meget, meget interessant, meget relevant og vigtig del af det, det har vi faktisk snakket i en længere tid allerede om. Men nu er der jo kommet nogle nye oplysninger, nye kilder og en diskussion frem, og så tager vi det gerne op.

Mandlig studievært: [Historiker A], hvilke historiske fortællinger er der om skolen?

[Historiker A]: Ja, man må sige, nu sidder vi med nogle meget forskellige fortællinger. Det er faktisk enormt interessant, fordi skolens selvfremskrivning i efterkrigstiden har jo fuldstændigt forbigået de her problemer og nærmest ladet som om, at der ikke var noget overhovedet. Og nu sidder vi med en fortælling, som er kommet frem for nylig, og som stritter i en helt anden retning og fortæller om, at skolen var dybt nazificeret, og et stort antal af lærerne var medlemmer af nazipartiet, og det var en base for Hitlerjugend i Danmark, hvorfra alle deres aktiviteter udgik. Så vi sidder med to fortællinger, der stritter i hver sin retning.

Mandlig studievært: Og de kan ikke være rigtige begge to?

[Historiker A]: De kan jo ikke være rigtige begge to. Det kan de ikke.

Kvindelig studievært: Hvad er det helt konkret, I vil undersøge?

[Historiker A]: Altså det som forskergruppen har fået til opgave, det er jo i første omgang at pege på en person, som kan undersøge de her ting, en historiker som simpelthen skal sørge for at få hele billedet frem. Skolen er jo endnu ikke blevet undersøgt som sådan. Det er jo en del af en undersøgelse, der handler om andre ting i virkeligheden. Det, som vi skal gøre, det er at sørge for, at vi får sat historien i sammenhæng og få det brede, det store billede helt tilbage fra 1918 og 19, Weimarrepublikkens grundlæggelse, nazipartiets fremvækst og helt op på den anden side af 2. Verdenskrig, så vi også kan se, hvordan skolen bearbejder sin fortid i den periode.

Mandlig studievært, mens han sidder med bogen "Landesgruppe Dänemark" i hænderne og viser den til de medvirkende kilder og seerne: [Næstformand for skolekommissionen], jeg sidder her med en ordentlig moppedreng af en bog, der hedder "Landesgruppe Dänemark", og den handler om det tyske, nazistiske partis grene og forbindelser til Danmark fra 1932 til 1945. Den er skrevet af en historiker, der hedder [Historiker B], og den beskæftiger sig faktisk også med netop [Den tyske skole], som er det her nazistiske islæt, som skolen får op igennem 30'erne. Den kom sidste år, den er meget grundig. Er det ikke dokumentation og undersøgelse nok?

[Næstformand for skolekommissionen]: Jeg vil sige, at [Historiker B] var på besøg i sidste uge og fortalte om bogen, og vi synes, det er helt fantastisk, hvad der kommer frem, men som man kan se i titlen, handler bogen nok ikke om [Den tyske skole] udelukkende. [...]

Kvindelig vært: Og lige præcis [Historiker B], han er i Kristeligt Dagblad i dag, hvor han er citeret for at sige, at skolen har løjet og fortiet sandheden om sin nazistiske fortid. Helt konkret siger han, om ét af de jubilæumsskrifter, [Den tyske skole] har udgivet om sin historie: "Den fremstilling er fyldt med usandheder. Den fortier, at skolen var dybt involveret i nazistiske aktiviteter. Enhver, der bladrer igennem skolens egne årbøger fra denne periode, kan umuligt overse, at det var en nazistisk skole". [Mens udsagnet læses op, klippes der til en grafik, hvor udsagnet i skrift på skærmen. Under udsagnet er tilføjet "[Historiker B], Historiker", og i billedets højre hjørne ses følgende "Kilde: Kristeligt Dagblad", Pressenævnet]

Kvindelig vært, fortsætter: Skriver, eller siger altså [Historiker B]. Er det rigtigt? [Udsagnet er henvendt til [Næstformand for skolekommissionen], *Pressenævnet*]

[Næstformand for skolekommissionen]: Det kan jeg ikke bedømme. Jeg er selv også historiker, men jeg har ikke kigget på alt det materiale, der er. Jeg sidder i skolens bestyrelse, har gjort det nu i tre år, og i lang tid, fordi jeg selv også er historiker, har sagt, at vi skal belyse det her. Og som sagt, jeg hilser det meget velkomment, det materiale, [Historiker B] kommer frem med. Og vi har sådan set ikke noget at skjule, kan man sige. Altså det ligger mig meget på hjerte, og det tror jeg også er vigtigt at sige her til den sag. Altså, jeg er selv tysker. Jeg er opvokset i Tyskland i 80'erne og 90'erne. Har selv oplevet, hvordan Holocaust og alt det tematik, Nazityskland kommer op i debatten og bliver taget meget, meget alvorligt i Tyskland. Min generation er meget, meget præget af, at vi føler et ansvar for, at det, der er sket i Nazityskland, ikke må ske igen. Og vi er meget bevidste om, at alt skal frem og skal siges, og derfor er det for mig meget, meget vigtigt, at det nu kommer frem.

[...]

[Næstformand for skolekommissionen]: Altså, jeg tror i hele den dér debat, som har været i medierne, føltes det meget krænkende, at vi personligt blev gjort ansvarlige for, at det ikke var sket. Som sagt sidder jeg i bestyrelsen i tre år. Hvad der er sket førhen, det er jeg sådan set ikke ansvarlig for. Men selvfølgelig. Jeg har læst bøgerne, som der udkom. Og deres store mangel er jo selvfølgelig, at de er skrevet af tidligere skoleledere eller af personer med relation til skolen. Og hvis man som historiker, og som historisk tænkende menneske ønsker en analyse, så skal den være netop uafhængig. Og derfor synes jeg, det er pragtfuldt, at vi har fået faktisk fem anerkendte forskere til at se på sagen igen.

Mandlig vært: [Historiker A], du har før beskæftiget dig blandt andet med danske virksomheders arbejde under besættelsen, altså for besættelsesmagten. Hvordan sikrer man sig, at en undersøgelse som den her bliver ordentlig. Bliver fagligt, historisk. Altså at man som videnskabsmand får lavet et ordentligt stykke forskning?

[Historiker A]: Altså, der er jo en række kriterier, der skal opfyldes. Man skal selvfølgelig have fuld adgang til det kildemateriale, der eksisterer. Vi kan jo ikke gå ud og interviewe folk. Vi må forlade os på det skriftlige materiale, der er tilbage. [...]

[...]

Mandlig vært: [Næstformand for skolekommissionen], jeg kunne godt tænke mig at spørge dig. Du nævnte selv lige før, at du er vokset op i Tyskland i 80'erne og 90'erne med den der "vergangenheitsbevaltigung". Den konstante bearbejdning af fortiden og af den svære tyske historie. Kan du forklare, hvorfor vi først her, altså 70 næsten 80 år efter besættelsestiden i Danmark, at det er først nu, at den skole, som du sidder i bestyrelsen i, siger okay, nu skal vi have undersøgt vores egen historie og have gjort det uafhængigt.

[Næstformand for skolekommissionen]: Altså jeg tror i [Den tyske skole]s tilfælde, som man skal se lidt adskilt fra den der bølge af "vergangenheitsbevaltigung" og så videre ...

Mandlig vært: Men der var nogle meget stærke bånd til Tyskland, ikke?

[Næstformand for skolekommissionen]: Det er der selvfølgelig, det er der selvfølgelig. Men når du driver en skole, er det måske ikke førsteprioritet at kigge på skolens historie, hvis der ligger to historiebøger. Så du tænker "Nå, det er afdækket". Måske har man selv ikke læst det, og så videre. Men selvfølgelig. Da vi startede, eller da den nye bestyrelse startede, har vi snakket, allerede i starten for tre år siden, om det her. Nu skulle vi lige finde ny rektor, altså nu skulle vi lige, som sagt, drive en skole. Altså, det

er en ret kompleks proces. Men det har altid været vores ønske. Og jeg vil også sige som tysker, som netop er opvokset med den følelse, er det mig jo en personlig hjertesag, kan man sige, at det her bliver undersøgt. Og alt skal frem, det kan ikke siges tydeligere. Det skal det bare.

Kvindelig vært: Men for hvis skyld?

[Næstformand for skolekommissionen]: Jeg tror, det er både for vores skyld, men også for dem, nu har vi jo for eksempel haft nogle jødiske børn på skolen, som der også bliver berettet om. De bliver mobbet ud, muligvis. Det ved vi intet om. Det vil vi gerne vide. Altså de familier, en del af dem eksisterer stadigvæk. Vi har stadigvæk nogle levende, tidligere elever fra skolen. Men også for at kunne sige "Nu ved vi, hvad der er foregået". Jeg tror, det er et klassisk, historisk spørgsmål, også for en historiker.

Kvindelig vært: Men skal de så have en eller anden form for undskyldning, eller hvad, hvis det viser sig, at det er sket?

[Næstformand for skolekommissionen]: Jeg kan ikke undskylde for noget, jeg selv ikke var med til at begå. Det er min holdning. Men selvfølgelig vil jeg tage det ansvar på mig, og det er også vigtigt at påpege, at skolen i mange, mange år nu har arbejdet med Holocaust og tyske naziforbrydelser og alt muligt, så det er i stor bevidsthed i skolen selv. Men det er ikke kommet til udtryk i en bog eller i en undersøgelse, og det er dér, hvor vi sætter ind og retter op på det.

Mandlig vært: Nu er det jo, [Historiker A], nu er det her dit fag, og det er den del af historien, du har beskæftiget dig med. Men kommer der ikke også en eller anden dag, hvor vi må sige, nu er det altså så længe siden, det er 70-80 år siden, de sidste livsvidner er ved at dø, hvor man må sige, historie er historie. Og lade det blive historie ligesom 1. Verdenskrig og 1864 og bare sige nok er nok, ikke?

[Historiker A]: Det kunne man godt, men så ville historien jo dø. Kan man sige, ikke. Altså så skulle vi jo heller ikke længere skrive nye bøger om vikingetiden eller Christian 4. eller 1864. Det bliver jo ved med at være interessant, og vi bliver ved med at stille nye spørgsmål. Og vi kan jo se, at der bliver ved med at dukke nye ting op, hver gang man vender bunken, så kommer der nye ting, som vi faktisk har et behov for at få undersøgt. Ikke af hensyn til datidens aktører, de kan være ligeglade, men af hensyn til os selv.

Mandlig vært: Tak [Historiker A] og tak [Næstformand for skolekommissionen]. "

[Klager] klagede den 5. maj 2018 til DR over indslaget, som afviste klagen den 16. maj 2018. [Klager]s klage over DRs afvisning er modtaget i Pressenævnet den 30. juni 2018.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

God presseskik

Korrekt information, kildekritik og redigering

[Klager] har anført, at det påklagede indslag var ensidigt. DR havde således kun inddraget synspunkter, der er i overensstemmelse [Historiker B]s påstande fremsat i dennes bog "*Landesgruppe Dänemark*" og i den efterfølgende presseomtale af bogen. Divergerende synspunkter blev ikke berørt i indslaget, hvorved DR tilsidesatte de objektivitets- og redelighedskrav, der påhviler virksomheden.

Efter flere gennemsyn af det påklagede indslag er det [Klager]s opfattelse, at indslagets formål var at promovere [Historiker B]s bog. Bogen var således omdrejningspunkt for indslagets lydside samtidig med, at den fysisk var synlig under hele indslaget bortset fra, når der blev vist nærbilleder af studieværterne eller af de medvirkende kilder. Hertil har [Klager] bemærket, at [Historiker B], efter klagers opfattelse, ikke har en anerkendt forskningsmæssig baggrund at operere på, og at bogen "*Landesgruppe Dänemark*" må betragtes som et kommercielt værk, der fremsætter personlige synspunkter. De belastende udsagn, der blev fremsat i indslaget, er således ikke funderet i dokumenteret fakta.

Efter [Klager]s opfattelse var temaet for det påklagede indslag, hvordan forholdene på [Den tyske skole] i 1930'erne og 1940'erne blev belyst i efterkrigsårene og op til år 2000 af personer med tilknytning til skolen. Indslaget behandlede endvidere personkredsen på [Den tyske skole]s tilknytning til den national-socialistiske bevægelse i Tyskland. Hermed er [Klager] ikke enig i DRs opfattelse af emnet for indslaget: den af [Den tyske skole] nedsatte forskerkommission. Den nedsatte forskerkommission består i øvrigt af fem personer, som af DR blev karakteriseret som helt ubestridt overvældende kapaciteter på området, men som efter [Klager]s opfattelse ikke er uafhængige af [Den tyske skole], og som ikke besidder de nødvendige faglige kompetencer. Hertil har [Klager] anført, at det ikke er rimeligt, at DR i indslaget kritiserede hendes fars beskrivelser af skolen, når skolens nuværende ledelse ikke har kunnet finde en gruppe personer med de rette kompetencer til at foretage den ønskede undersøgelse.

I den forbindelse har [Klager] også bemærket, at kilden [Historiker A] ikke kan anses for en stor kapacitet inden for historieforskningen om tiden fra 1933 til 1945, sådan som udsendelsen ellers gav udtryk for, da han tidligere hovedsageligt har beskæftiget sig med økonomisk historie i tidsrummet 1940 til 1945. Samtidig har klager bemærket, at begge de medvirkende kilder, [Historiker A] og [Næstformand for skolekommissionen], har en tilknytning til Syddansk Universitetsforlag, ligesom de begge er ansat på Copenhagen Business School. Kilderne kan ikke betragtes som uvildige i forhold til [Historiker B]s bog, og det er rimeligt at antage, at kilderne har en personlig interesse i at få bogen til at fremstå som et validt værk.

For så vidt angår DRs bemærkninger under Pressenævnssagen om, at kilderne ikke medvirkede som uvildige eksperter, har [Klager] anført, at DR således ikke opfyldte sin sagligheds- og redelighedsforpligtelse, da det dermed var tilladt for kilderne at udtale sig efter egne, personlige interesser.

For så vidt angår de i indslaget fremsatte påstande har [Klager] overordnet anført, at et medie har ansvaret for indholdet af en påstand, så snart den fremsættes i mediet. DR kan derfor ikke fralægge sig ansvaret for indslagets indhold ved at anføre, at der i indslaget ikke blev taget stilling til rigtigheden af [Historiker B]s synspunkter. På samme måde kan DR ikke fralægge sig ansvaret ved alene at henvise til, at konkrete udsagn var citater fra kilder. [Historiker B]s påstande, som blev omtalt i indslaget, fremstod derved som faktiske oplysninger, som DR ved at offentliggøre dem stod inde for.

Som eksempel herpå har Kirsten Lindholt henvist til følgende udsagn fra den mandlige vært:

"Men i 30'erne og under besættelsen i 40'erne var rektor og de fleste af lærerne ifølge en historiker nazister."

Hertil har klager bemærket, at udsagnet nok gik på hendes far, som i pressen er blevet hængt ud som rektor for [Den tyske skole] i 40 år efter 1945. På den baggrund har [Klager] anført, at værten med

udsagnet fremførte det som et faktum, at [Klager]s far og de fleste af de øvrige lærere på skolen var nazister. Dermed fremstår [Klager] efter indslaget i kategori med Eichmanns datter eller Himmlers datter.

I den forbindelse har [Klager] også henvist til følgende udsagn, som stammer fra en artikel bragt i Kristeligt Dagblad den 7. februar 2018, og som blev refereret i det påklagede indslag:

”Den fremstilling er fyldt med usandheder. Den fortier, at skolen var dybt involveret i nazistiske aktiviteter. Enhver, der bladrer igennem skolens egne årbøger fra denne periode, kan umuligt overse, at det var en nazistisk skole. ”

[Klager] har i den forbindelse bestridt, at hendes far kan betegnes som nazist, da der ikke kan sættes lighedstegn mellem et medlemskab af NSDAP og en tilslutning til det nationalsocialistiske styre i Tyskland. Hertil har [Klager] oplyst, at man som ansat embedsmand i ”Das Dritte Reich” i medfør af loven ”*Gesetz zum wiederherstellung des Beamtentums vom 7 april 1933*” skulle være medlem af NSDAP, hvilket hendes far først blev i 1938 som den sidste af lærerne på [Den tyske skole]. Samtidig var en ansættelse ved ”Das Dritte Reich” nødvendig for, at [Klager]s far og de andre tyske lærere kunne blive i Danmark, da danske regler sendte alle tyskere, der ikke kunne svare for deres eget underhold, tilbage til Tyskland i førkrigsårene og under krigen.

[Klager] har også anført, at de medvirkende i indslaget, [Historiker A] og [Næstformand for skolekommissionen], anklagede de personer, der var aktive på [Den tyske skole] i efterkrigsårene, for at have fortiet oplysninger om forholdene på [Den tyske skole] under besættelsen. Kildernes udtalelser herom indikerede ifølge klager, at kilderne bakker op om konklusionerne i [Historiker B]s bog. Da DRs værter ikke stillede kritiske spørgsmål til kildernes udsagn, bakkede DR samtidig op om disse.

Hertil har [Klager] bemærket, at det er en urimelig påstand, at hendes far ikke tog stilling til nazistiske aktiviteter på [Den tyske skole] i 1930’erne og 1940’erne, da han beskrev perioden i bogen ”*Die St. Petri Schulen in Kopenhagen*” fra 1975. Tiden fra år 1900 til 1975 fylder i bogen 130 sider, hvilket svarer til 64 A4 sider med skriftstørrelse 11. Der var således meget lidt plads til at omtale de forskellige emner på. Bogen indeholder en beskrivelse af en bred vifte af skolens forhold med vægt på interne skoleforhold. Der er adskilligt om nazitiden i bogen fra 1975, hvor der i forordet blev redegjort for, hvad skriftet skulle beskæftige sig med, og hvem som havde været med til at sætte rammerne for bogen. Det er faktisk forkert, at der i bogen er fortiet forhold om [Den tyske skole] uanset deres art.

I øvrigt er [Klager] ikke enig i, at indslagets værter og kilder ikke tog stilling til [Historiker B]s bogs validitet. Således ville man slet ikke have beskæftiget sig med bogen, hvis man ikke fandt, at bogens påstande var valide. Endvidere gav den mandlige vært direkte udtryk for, at bogen er et omfattende og troværdigt værk ved at betegne bogen som ”*en moppedreng*” og som ”*grundig*”.

[Historiker B]s bog ”*Landesgruppe Dänemark*” indeholder imidlertid flere ukorrekte påstande om [Den tyske skole], som ukritisk blev omtalt og refereret i indslaget.

Som eksempel herpå har [Klager] blandt andet henvist til den mandlige værts udsagn ”*jødiske elever blev mobbet ud og endte – nogle af dem – i koncentrationslejre*” og anført, at det i indslaget blev oplyst som et faktum, at jødiske elever blev mobbet ud af [Den tyske skole]. Påstanden blev imidlertid hverken begrundet eller dokumenteret, hvorfor den ikke kan betragtes som korrekt. I relation til de jødiske

elever, som døde i KZ-lejre, har [Klager] blandt andet bemærket, at [Den tyske skole] ingen indflydelse havde på elevernes skæbne, der alene var bestemt af den danske stat. På samme måde udtrykte kilden [Næstformand for skolekommissionen] med udsagnet ”*Jeg kan ikke undskylde for noget, jeg selv ikke var med til at begå.* ”, som refererede til den påståede jødeforfølgelse på [Den tyske skole], at han støtter påstanden om, at forfølgelsen fandt sted.

[Klager] har også henvist til [Historiker A]s udsagn ”[...] og det var en base for Hitlerjugend i Danmark” og afvist, at [Den tyske skole] var en base for Hitlerjugend. Hertil har [Klager] oplyst, at Hitlerjugend og BDM efter 1933 var de eneste tilladte ungdomsbevægelser i Tyskland, og at der derfor selvfølgelig var sådanne afdelinger på [Den tyske skole], så børnene fik mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter.

I indslagsets afsluttende bemærkninger udtalte kilden [Historiker A] blandt andet følgende:

[Historiker A]: [...] Og vi kan jo se, at der bliver ved med at dukke nye ting op, hver gang man vender bunken, så kommer der nye ting, som vi faktisk har et behov for at få undersøgt. Ikke af hensyn til datidens aktører, de kan være ligeglade, men af hensyn til os selv.

Hertil har [Klager] anført, at [Historiker B]s påstande vedrørende hendes far ikke er ligegyldige for hende, og at hun som følge af sagen er ramt på sit eksistensgrundlag. Uanset, at DR i indslaget ikke omtalte hendes far ved navn, var DR med til at udråbe ham som nazimonstret fra [Den tyske skole].

2.2 DR's synspunkter

DR har om det påklagede indslag overordnet oplyst, at det havde til formål at belyse [Den tyske skole]s beslutning om at nedsætte den i indslaget omtalte forskerkommission, herunder forskerkommissionens iværksatte undersøgelser, baggrunden for iværksættelsen af undersøgelserne samt undersøgelsernes relevans og aktualitet.

Det blev oplyst i indslaget, at [Den tyske skole] traf beslutningen om at nedsætte forskerkommissionen på baggrund af en række påstande om skolens tilknytning til nazismen før og under besættelsen, fremsat af historiker [Historiker B] i bogen ”*Landesgruppe Dänemark*”. I indslaget blev nogle af disse påstande gengivet, ligesom [Historiker B]s udtalelser i Kristeligt Dagblad den 7. februar 2018 blev citeret. Af henvisningerne og citaterne, som DR inddrog i det påklagede indslag, fremgik blandt andet, at [Den tyske skole]s ledelse og lærerstab ifølge [Historiker B] og hans bog var nazificeret og havde medvirket til mobning af jødiske elever.

[Historiker B]s påstande skabte efter udgivelsen af bogen i 2017 debat om [Den tyske skole] og dens tilknytning til nazismen i 1930'erne og 1940'erne. På den baggrund har DR anført, at henvisningerne og citaterne således var relevante for det påklagede indslag, da de konkrete oplysninger var blandt årsagerne til [Den tyske skole]s ønske om at undersøge sin historie og dermed beslutningen om at nedsætte forskerkommissionen.

DR har afvist [Klager]s bemærkninger om, at indslaget er ensidigt, da DR ifølge klager alene har inddraget [Historiker B]s synspunkter, og at DR dermed har fremlagt disse synspunkter som fakta. Hertil har DR anført, at rigtigheden af [Historiker B]s påstande ikke blev behandlet i det påklagede indslag, og

hverken DRs værter eller de to medvirkerne tog i indslaget stilling til, hvorvidt [Historiker B]s påstande vedrørende [Den tyske skole]s tilknytning til nazismen var sande eller dokumenteret i øvrigt. Tværtimod blev det flere gange fremhævet, at der er tale om oplysninger, som forskerkommissionen netop skal undersøge rigtigheden af. Som eksempler herpå har DR henvist til indslaget, tidskode 02:14, 05:23 og 10:04.

DR har endvidere afvist, at de medvirkende kilder, [Næstformand for skolekommissionen] og [Historiker A], ikke er uvildige, fordi de begge har en tilknytning til henholdsvis Syddansk Universitetsforlag og Copenhagen Business School (CBS).

DR har imidlertid anført, at [Næstformand for skolekommissionen] og [Historiker A]s eventuelle tilknytning til Syddansk Universitet, Syddansk Universitetsforlag og CBS ikke er relevant for indslaget, da kilderne ikke medvirker som uvildige eksperter, men som henholdsvis repræsentant for [Den tyske skole]s beslutning om nedsættelse af Forskerkommissionen og som medlem af Forskerkommissionen.

Hertil har DR bemærket, at DR i indslaget afviser at have tillagt forskerkommissionens medlemmer en særlig forskningsmæssig baggrund, eller at det fremgår af indslaget, at de pågældende har *"helt ubestridt overvældende kapaciteter på området"*. I indslaget bliver det således alene fremhævet, at forskerkommissionen består af fem anerkendte forskere (tidskode 07:41), og indslaget tager i øvrigt ikke stilling til kommissionens sammensætning.

DR har videre bemærket, at DR ikke er enig i, at de medvirkende kilder i det påklagede indslag tager stilling til validiteten af [Historiker B]s påstande. Tværtimod fremhæver de begge flere gange, at påstandene i bogen netop skal være genstand for en grundig forskningsmæssig behandling af forskerkommissionen. De giver imidlertid begge udtryk for, at det ud fra en historikers synspunkt er spændende med oplysninger, der peger i en anden retning end tidligere. Denne faglige begejstring kan efter DRs opfattelse ikke lægges til grund som en validering af bogen eller af bogens konkrete påstande.

For så vidt angår [Klager]s kritik af DR for i indslaget at omtale hendes far som nazist har DR anført, at det tydeligt fremgår af indslaget, at alle omtaler af [Den tyske skole]s ledelse og læreres tilknytning til nazismen er en gengivelse af de påstande, som er fremsat af [Historiker B] i *"Landesgruppe Dänemark"* og i en artikel bragt i Kristeligt Dagblad den 7. februar 2018. DR drager i sin omtale af skolens ledelse og lærere således ingen konklusioner om påstandene, som DR har vurderet relevante for indslaget, og som DR har gengivet heri, idet de har tjent som medvirkende årsag til beslutningen om at nedsætte den omtalte forskerkommission. DR har i øvrigt bemærket, at det er ubestridt, at [Klager]s far har været medlem af NSDAP, og at NSDAP almindeligt er kendt som det tyske nazistiske parti, hvis medlemmer almindeligvis betegnes som nazister.

DR har herefter bemærket, at DR i indslaget ikke har søgt at anonymisere [Klager]s far, idet indslaget ikke fokuserer på klagers far, men på [Den tyske skole]s beslutning om at nedsætte forskerkommissionen.

For så vidt angår de af [Klager] påklagede udsagn i indslaget har DR indledningsvist anført, at DR ikke kan genkende [Klager]s opfattelse af, at DRs værter såvel som DRs kilder i indslaget påstår, at [Den tyske skole] har fortiet oplysninger om forholdene i 1930'erne og 1940'erne.

Hertil har DR bemærket, at det er ubestridt, at [Historiker B]s påstande og oplysninger om [Den tyske skole]s tilknytning til nazismen ikke fremgår af [Den tyske skole]s eksisterende beskrivelse af skolen og dens rolle før, under og efter besættelsestiden. Det fremgår tydeligt af det påklagede indslag, at [Den tyske skole] netop på den baggrund ønsker at iværksætte en undersøgelse for at afsøge påstandene til bunds. Hverken DR eller de medvirkende kilder fremsætter i indslaget påstande om, at [Den tyske skole] bevidst har forsøgt at fortie oplysninger, har forholdt sig passiv eller i øvrigt ikke tidligere har haft en god fremstilling af forholdene.

DR kan endvidere ikke genkende [Klager]s gengivelse af, at [Historiker B]s bog i det påklagede indslag bliver omtalt som værende et *"validt værk"*, er *"fantastisk"* eller er *"omfattende og troværdigt"*. DRs omtale af bogen som *"grundig"* og *"en ordentlig moppedreng"* udgør efter DRs opfattelse ikke en stillingtagen til bogens kvalitative indhold.

Endelig har DR anført, at DR ikke er enig i, at [Næstformand for skolekommissionen]s udsagn *"Jeg kan ikke give en undskyldning for noget, jeg ikke har været med til at begå"* (tidskode 10:43) betyder, at rektor og [Den tyske skole]s øvrige stab er ansvarlige for [Den tyske skole]s forhold. Hertil har DR bemærket, at det tydeligt fremgår af indslaget, at udsagnet er udtryk for [Næstformand for skolekommissionen]s personlige holdning.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Mads Sandemann, Ulrik Holmstrup, Marlene Borst Hansen

[Klager] har klaget over et indslag bragt den 8. februar 2018 i Nyhedsmagasinet DR 2 Dagen, hvori det blev omtalt, at historiker [Historiker B] har kritiseret ældre beskrivelser af forholdene på [Den tyske skole] i tiden omkring besættelsen. De ældre beskrivelser af skolens forhold blev skrevet af tidligere leder på [Den tyske skole], [Klagers far].

[Klager] er datter af afdøde [Klagers far]. [Klager] er ikke selv nævnt eller afbildet i indslaget, men hun har som datter af afdøde en sådan interesse i sagen, at klagen behandles.

Pressenævnet bemærker, at [Klager] kan klage på vegne af sin afdøde far, og at klagen vurderes i forhold til, hvorvidt god presseskik er tilsidesat i relation til [Klagers far] og hans efterladte. Klagen behandles ikke i forhold til spørgsmål, der vedrører andre personer, eller som vedrører [Den tyske skole] som institution.

Nævnet bemærker endvidere, at det følger af medieansvarslovens § 34, at *"massemediernes indhold og handlemåde"* skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist, som er part i Pressenævnets sag.

God presseskik

Korrekt information, kildekritik og redigering

[Klager] har klaget over, at indslaget i DR 2 Dagen var ensidigt, og at der af de medvirkende kilder og af DR selv blev bragt krænkende og ukorrekte påstande om hendes far.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer, jf. punkt A. 1, A. 2 og A. 5.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

I forhold til DRs valg af kilder finder Pressenævnet, at de begge udtaler sig kritisk over for [Klager]s fars beskrivelse af forholdene på [Den tyske skole] i tiden omkring 2. verdenskrig.

Nævnet finder, at dette gav DR anledning til at være særligt opmærksom på at kontrollere grundlaget og rigtigheden af kildernes oplysninger, da kilderne kunne være farvet af personlig interesse. Det fremgik imidlertid klart af indslaget, hvem de medvirkende, navngivne kilder var, hvorfor de medvirkede i indslaget, at de var kritiske over for [Klagers far]s historiske beskrivelse, og at deres udtalelser derved kunne være farvet af personlig interesse.

Nævnet finder derfor ikke grundlag for at kritisere, at de valgte kilder medvirkede.

[Klager] har herefter klaget over, at det oplyses i indslaget, at de fleste lærere på [Den tyske skole] i 1930'erne og 1940'erne var nazister, at skolens årsbøger viser, at skolen var nazistisk i perioden omkring 2. verdenskrig, at skriftet om [Den tyske skole], som [Klagers far] var medforfatter på, fortav skolens forhold til nazismen i perioden omkring besættelsen, og at der skete forfølgelse af jøder på [Den tyske skole] i 1930'erne.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at visse af de påklagede udsagn stammer fra en artikel bragt i Kristeligt Dagblad den 7. februar 2018, som blev refereret i indslaget. Det følger af medieansvarslovens § 12, at redaktøren er ansvarlig for indholdet af en artikel eller udtalelse, som har været bragt navngiven i et andet massemedie, og som gengives i redaktørens skrift. DR er således ansvarlig for de udsagn, der blev refereret fra Kristeligt Dagblad i det påklagede indslag.

Nævnet bemærker herefter, at det ligger inden for redaktørens redigeringsret, at DR, til belysning af baggrunden for, hvorfor [Den tyske skole] har nedsat en forskerkommission, valgte at omtale [Historiker B]s bog "*Landesgruppe Dänemark*" og denne bogs oplysninger vedrørende forholdene på skolen i tiden omkring 2. verdenskrig. Nævnet finder videre, at det fremgik tilstrækkeligt klart af indslaget, herunder da udsagn bragt i Kristeligt Dagblad blev refereret, at de påklagede udsagn stammer fra [Historiker B] og dennes bog. Nævnet udtaler herefter ikke kritik af DR for at bringe de påklagede udsagn, idet det bemærkes, at nævnet ikke har mulighed for at efterprøve de historiske forhold, hvorom [Klager] måtte være uenig med [Historiker B].

[Klager] har i den forbindelse også klaget over, at kilden [Historiker A] i indslaget oplyste, at [Den tyske skole] var en base for Hitlerjugend i Danmark.

Pressenævnet bemærker, at [Historiker A]s oplysning herom fremgik i følgende udsagn:

”[Tidskode 01:55] Og nu sidder vi med en fortælling, som er kommet frem for nylig, og som stritter i en helt anden retning og fortæller om, at skolen var dybt nazificeret, og et stort antal af lærerne var medlemmer af nazipartiet, og det var en base for Hitlerjugend i Danmark, hvorfra alle deres aktiviteter udgik.”

Nævnet finder, at det fremgik tilstrækkelig klart af indslaget, at den fortælling, som [Historiker A] i udsagnet henviste til, var [Historiker B]s bog *”Landesgruppe Dänemark”*.

Som anført ovenfor har Pressenævnet ikke mulighed for at efterprøve de historiske forhold, hvorom [Klager] måtte være uenig med [Historiker B], og nævnet udtaler ikke kritik af DR for at bringe udsagnet.

[Klager] har også klaget over følgende udsagn fra kilden [Næstformand for skolekommissionen]:

”[Tidskode 10:42] Jeg kan ikke undskylde for noget, jeg selv ikke var med til at begå. Det er min holdning.”

Forud for det påklagede udsagn fremgik følgende dialog:

”[Næstformand for skolekommissionen]: [...] nu har vi jo for eksempel haft nogle jødiske børn på skolen, som der også bliver berettet om. De bliver mobbet ud, muligvis. Det ved vi intet om. Det vil vi gerne vide. Altså de familier, en del af dem eksisterer stadigvæk. Vi har stadigvæk nogle levende, tidligere elever fra skolen. [...]

Kvindelig vært: Men skal de så have en eller anden form for undskyldning, eller hvad, hvis det viser sig, at det er sket?”

På baggrund af den forudgående dialog mellem [Næstformand for skolekommissionen] og indslagets kvindelige vært er det Pressenævnets opfattelse, at [Næstformand for skolekommissionen] i det påklagede udsagn udtalte sig om, hvordan han vil reagere, såfremt den i indslaget omtalte forskerkommission konkluderer, at der skete forfølgelse af jødiske elever på [Den tyske skole] forud for 2. verdenskrig. Hertil kommer, at det påklagede udsagn klart fremstår som [Næstformand for skolekommissionen]s subjektive vurdering af den hypotetiske situation. Pressenævnet udtaler ikke kritik af DR for at bringe udsagnet.

Endelig har [Klager] klaget over følgende udsagn fra kilden [Historiker A]:

”[Tidskode 11:33] [...] Og vi kan jo se, at der bliver ved med at dukke nye ting op, hver gang man vender bunken, så kommer der nye ting, som vi faktisk har et behov for at få undersøgt. Ikke af hensyn til datidens aktører, de kan være ligeglade, men af hensyn til os selv.”

Det fremgår af det påklagede indslag, at [Historiker A]s udsagn faldt som svar på følgende spørgsmål fra den mandlige vært:

”[...] Men kommer der ikke også en eller anden dag, hvor vi må sige, nu er det altså så længe siden, det er 70-80 år siden, de sidste livsvidner er ved at dø, hvor man må sige, historie er historie. Og lade det blive historie ligesom 1. Verdenskrig og 1864 og bare sige nok er nok, ikke? ”

På den baggrund er det Pressenævnets opfattelse, at [Historiker A]s udsagn var udtryk for en generel, subjektiv betragtning i relation til behovet for fortsat at foretage historiske undersøgelser af forholdene under og omkring 2. verdenskrig. Uanset, at [Klager], som efterkommer af én af ”*datidens aktører*” ikke er ligeglad med [Historiker B]s bog ”*Landesgruppe Dänemark*” og presseomtalen heraf, finder Pressenævnet ikke grundlag for at udtale kritik af det påklagede udsagn.

Pressenævnet finder, at DR heller ikke i øvrigt har tilsidesat god presseskik.

Afgjort den 17. december 2018